

Vấn đề con người trong Nghị quyết 98/2023/QH15, thí điểm một số cơ chế, chính sách đặc thù phát triển Thành phố Hồ Chí Minh

Biên Quốc Thắng*

Nhận ngày 11 tháng 10 năm 2023. Chấp nhận đăng ngày 11 tháng 3 năm 2024.

Tóm tắt: Bằng các phương pháp phân tích và tổng hợp, so sánh và đối chiếu, logic và lịch sử; bài viết đã chỉ ra sự cần thiết và những nội dung cơ bản của vấn đề con người trong Nghị quyết 98/2023/QH15 về thí điểm một số cơ chế, chính sách đặc thù phát triển Thành phố Hồ Chí Minh. Bằng sự luận giải về vấn đề con người trong Nghị quyết 98, bài viết không chỉ giúp người đọc hiểu rõ, sâu sắc và có hệ thống hơn về vấn đề con người; mà còn tạo ra sự đồng thuận, thống nhất trong tổ chức, thực thi Nghị quyết này nói chung và vấn đề con người nói riêng. Bên cạnh đó, bài viết nêu lên một số giải pháp nhằm thực thi vấn đề con người trong Nghị quyết 98 trên thực tế một cách nhanh chóng và hiệu quả.

Từ khóa: Quốc hội, Thành phố Hồ Chí Minh, Nghị quyết 98, con người.

Phân loại ngành: Chính trị học

Abstract: Using methods of analysis and synthesis, comparison and contrast, logic and historic research, the paper points out the necessity and basic contents of the issue of people in Resolution 98/2023/QH15 on piloting a number of specific mechanisms and policies for the development of Hồ Chí Minh City. By discussing the issue, the paper not only helps readers understand the issue more clearly, deeply and systematically, but also creates consensus and unity in the organization and implementation of the Resolution in general and the issue in particular. In addition, the paper also raises a number of solutions to implement the contents on the issue in Resolution 98 in practice in a rapid and effective manner.

Keywords: National Assembly, Hồ Chí Minh City, Resolution 98, people.

Subject classification: Political science

1. Đặt vấn đề

Cần phải thể chế hóa các quan điểm chỉ đạo, mục tiêu, cũng như khát vọng trở thành nước phát triển có thu nhập cao vào năm 2045 mà Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII đã đề ra, đặc biệt là Nghị quyết số 31-NQ/TW, ngày 30 tháng 12 năm 2022 của Bộ Chính trị: “về phương hướng, nhiệm vụ phát triển Thành phố Hồ Chí Minh đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045”. Với phương châm: “Thành phố Hồ Chí Minh vì cả nước, cả nước vì Thành phố Hồ Chí Minh”, Bộ Chính trị đã yêu cầu: “Đảng đoàn Quốc hội lãnh đạo ban hành Nghị quyết của Quốc hội (thay thế Nghị quyết số 54/2017/QH14) để cho phép thí điểm cơ chế, chính sách vượt trội phát triển Thành phố Hồ Chí Minh” (Bộ Chính trị, 2022), nhằm khai thác, phát huy có hiệu quả các tiềm năng, lợi thế vốn có; đồng thời cũng là nơi thí điểm các cơ chế, chính sách để làm cơ sở, tiền đề áp dụng cho các địa phương khác. Vì vậy, ngày 24/6/2023, với 97,3% số đại biểu đồng ý, Quốc hội đã thông qua Nghị quyết 98/2023/QH15

* Học viện Chính trị khu vực II.
Email: bienthang.hv2@gmail.com

(gọi tắt là Nghị quyết 98) thí điểm một số cơ chế, chính sách đặc thù phát triển Thành phố Hồ Chí Minh (TPHCM). Nghị quyết có hiệu lực từ ngày 1/8/2023 với 44 cơ chế, chính sách đặc thù; trong đó có 27 cơ chế, chính sách chỉ riêng TPHCM mới được áp dụng và được chia làm 7 nhóm, cụ thể như: về quản lý đầu tư; về tài chính, ngân sách nhà nước; về quản lý đô thị, tài nguyên, môi trường; về ngành, nghề ưu tiên thu hút nhà đầu tư chiến lược vào Thành phố; về quản lý khoa học và công nghệ, đổi mới sáng tạo; về tổ chức bộ máy chính quyền của Thành phố; về tổ chức bộ máy chính quyền của thành phố Thủ Đức. Một trong những nội dung nhận được nhiều sự quan tâm của người dân TPHCM cũng như người dân cả nước đó chính là cơ chế, chính sách đối với con người trong Nghị quyết 98.

2. Một số nội dung cơ bản về vấn đề con người trong Nghị quyết 98

Con người là vốn quý giá nhất đối với mọi chế độ xã hội. Bên cạnh các vấn đề như: giao thông đô thị, tài chính, ngân sách, tài nguyên môi trường, lĩnh vực ưu tiên đầu tư chiến lược... Nghị quyết 98 đã dành một dung lượng khá đáng kể để đề cập đến vấn đề con người hoặc liên quan đến vấn đề con người trên các phương diện cơ bản như sau:

Thứ nhất, về giảm nghèo và việc làm cho người lao động.

Ngày nay, trước tác động của quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa; đặc biệt, trước tác động toàn diện, sâu rộng của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, người dân ở các đô thị nước ta, nhất là “đô thị đặc biệt” như TPHCM là những người chịu tác động mạnh mẽ, rõ rệt nhất. Theo đó, đất nông nghiệp ngày càng bị thu hẹp; các phương thức lao động, sản xuất, kinh doanh truyền thống trước đây đang dần thay thế bằng các phương thức lao động, sản xuất, kinh doanh hiện đại. Đơn cử như, trước đây những người làm nghề “xe ôm” có thu nhập từ 200-350 ngàn/ngày (Chinh Hoàng - Hồng Phương, 2022); thì nay phương thức vận chuyển hành khách truyền thống đó không thể cạnh tranh lại với các phương thức vận tải hiện đại như: Grab, Be... Hay, các tiểu thương buôn bán, kinh doanh ở các chợ truyền thống tại TPHCM trước đây rất sầm uất người mua, người bán; thì nay dần hui, vắng vẻ bởi sự xuất hiện các siêu thị, đặc biệt phương thức mua bán thương mại điện tử như: Tiki, Shopee... (Đình Đăng, 2023). Hệ quả là, cuộc sống của những người nghèo, những lao động phổ thông hay những người hoạt động theo phương thức truyền thống... đang đối mặt với những thách thức rất lớn về việc làm, thu nhập. Chính vì lẽ đó, số lượng hộ nghèo, số lượng người thất nghiệp ở TPHCM thời gian gần đây có xu hướng gia tăng. “Theo báo cáo kết quả thực hiện Chương trình Giảm nghèo bền vững năm 2022 của Sở Lao động - Thương binh và Xã hội, đến ngày 31/10/2022, thành phố có 56.404 hộ nghèo, hộ cận nghèo, chiếm 2,22% trên tổng hộ dân thành phố, tăng 178 hộ nghèo, hộ cận nghèo” (Hồ An, 2022); cũng theo báo cáo từ Tổng cục Thống kê tại quý 1-2023, “số lao động có việc làm ở TPHCM giảm 0,4% so với quý trước” (Bảo Ngọc, 2023). Như vậy, những người nghèo, những người lao động phổ thông tại TPHCM hiện tại và thời gian tới sẽ có cuộc sống rất bấp bênh. Do đó, việc ban hành cơ chế, chính sách để giải quyết vấn đề giảm nghèo và việc làm được coi là vấn đề cấp thiết.

Xuất phát từ thực trạng đó, Nghị quyết 98 cho phép: “Hội đồng nhân dân Thành phố quyết định bố trí vốn đầu tư công để hỗ trợ giảm nghèo, giải quyết việc làm thông qua việc giao Ủy ban nhân dân Thành phố ủy thác cho Ngân hàng Chính sách xã hội chi nhánh TPHCM thực hiện chính sách cho vay hỗ trợ hộ nghèo, hộ cận nghèo, hộ mới thoát nghèo, giải quyết việc làm. Hội đồng nhân dân Thành phố quy định tiêu chí, điều kiện, mức, nội dung, hình thức và thời gian hỗ trợ” (Quốc hội, 2023). Với cơ chế trên, nếu thực hiện tốt, TPHCM sẽ thực hiện giảm nghèo, giải quyết việc làm một cách bền vững,

đạt được mục tiêu mà Nghị quyết 31 của Bộ Chính trị đưa ra là: “nâng cao chất lượng công tác giảm nghèo bền vững, nâng mức chuẩn nghèo của Thành phố cao gấp 2 lần so với mức chuẩn chung cả nước. Nâng cao vai trò, vị thế, năng lực làm chủ, cải thiện toàn diện đời sống vật chất, tinh thần của người dân và cư dân nông thôn” (Quốc hội, 2023).

Vấn đề giảm nghèo, giải quyết việc làm là cơ chế, chính sách đặc thù đầu tiên trong Nghị quyết 98. Cơ chế, chính sách này không chỉ giúp TPHCM giải quyết được vấn đề cấp thiết đang đặt ra; mà còn cho thấy bản chất nhân văn, tốt đẹp của chế độ xã hội chủ nghĩa ở nước ta. Một chế độ trong từng bước, từng chính sách và trong suốt quá trình phát triển luôn đảm bảo tăng trưởng kinh tế đi đôi với thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội; “không chờ đến khi kinh tế đạt tới trình độ phát triển cao rồi mới thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội, càng không “hy sinh” tiến bộ và công bằng xã hội để chạy theo tăng trưởng kinh tế đơn thuần” (Nguyễn Phú Trọng, 2022: 27). Với cơ chế, chính sách đặc thù này, TPHCM sẽ có điều kiện thực hiện tốt hơn quan điểm chỉ đạo của Đảng là: “Phát triển vì con người, tạo điều kiện cho mọi người” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021: 264), không ai bị bỏ lại phía sau, vì thế những người nghèo ở TPHCM sẽ được quan tâm hơn, sớm thoát nghèo một cách bền vững; còn những người lao động phổ thông, lao động truyền thống... sẽ được đào tạo nghề, thích ứng nhanh với những biến đổi của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư hiện nay.

Thứ hai, về an toàn thực phẩm đảm bảo sức khỏe cho con người.

Như chúng ta đã biết, một trong những yếu tố ảnh hưởng lớn đến sức khỏe của mỗi người đó chính là vấn đề an toàn thực phẩm. Với quy mô dân số đông, nhu cầu lương thực, thực phẩm tại TPHCM là rất lớn. Bên cạnh đó, TPHCM không chỉ là đầu mối sản xuất, lưu thông, tiêu thụ ở trong nước mà còn là đầu mối xuất khẩu, nhập khẩu lương thực, thực phẩm hàng đầu của cả nước. Ngoài ra, tập quán của người dân TPHCM là thích ăn uống tại các nhà hàng, quán ăn hơn là ở nhà...; công tác quản lý an toàn thực phẩm hiện nay tại TPHCM đang có sự chòng chéo, thiếu sự đồng bộ, thống nhất giữa các cơ quan chức năng như: nông nghiệp và phát triển nông thôn, công thương, khoa học và công nghệ, y tế... Chính vì vậy, việc thành lập một cơ quan chuyên môn thực hiện chức năng tham mưu, quản lý nhà nước về an toàn thực phẩm, nhằm bảo vệ sức khỏe cho mọi người là việc làm cần thiết. Từ tính chất và tầm quan trọng đó, Nghị quyết 98 đã cho phép: “Hội đồng nhân dân Thành phố thành lập Sở An toàn thực phẩm là cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân Thành phố; quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, tổ chức bộ máy của Sở An toàn thực phẩm trên cơ sở chuyển chức năng quản lý nhà nước về an toàn thực phẩm, thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm hành chính về an toàn thực phẩm, việc cấp giấy chứng nhận kiểm dịch sản phẩm động vật ra khỏi địa bàn Thành phố từ Sở Y tế, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Sở Công Thương cho Sở An toàn thực phẩm” (Quốc hội, 2023).

Có thể nói, việc thành lập Sở An toàn thực phẩm là bước tiếp nối mô hình thí điểm và kéo dài thời gian thí điểm hoạt động của Ban quản lý an toàn thực phẩm TPHCM đã được Thủ tướng Chính phủ quyết định thành lập 6 năm về trước. Sở An toàn thực phẩm ra đời không chỉ tháo gỡ những khó khăn và phát huy những kết quả đã đạt được của việc thí điểm những năm trước đó; mà còn là đầu mối thống nhất, tập trung, chịu trách nhiệm trước Ủy ban nhân dân TPHCM về công tác đảm bảo an toàn thực phẩm. Chúng ta tin tưởng rằng, với vị thế của một Sở, với chức năng, nhiệm vụ là đầu mối thực hiện các thủ tục hành chính, từ tiếp nhận hồ sơ, đến thẩm định, cấp phép, quản lý, hậu kiểm, thanh tra... các cơ sở sản xuất kinh doanh thực phẩm, các cơ sở dịch vụ ăn uống... sẽ được giám sát, quản lý chất lượng thực phẩm tốt để sức khỏe của người dân TPHCM sẽ được bảo vệ và tăng cường.

Thứ ba, về số lượng cán bộ, công chức ở cấp huyện, phường, xã, thị trấn.

Theo kết quả điều tra, TPHCM có gần 8,9 triệu người (Duy Tính, 2023); là địa phương có dân số đông nhất cả nước, là một “siêu đô thị”. Với quy mô dân số lớn nên một số quận, huyện, xã, phường ở TPHCM hiện có dân số đông hơn rất nhiều so với các địa phương khác. Theo Tổng điều tra dân số năm 2019, quận Bình Tân có 784.173 người bằng dân số hai tỉnh Bắc Kạn và Lai Châu cộng lại. Hay, xã Vĩnh Lộc A có dân số 167.000 người là xã đông dân nhất TPHCM, bằng một nửa dân số tỉnh Bắc Kạn (Thu Hằng, Khánh Hoàng, 2022). Mặc dù có số lượng dân cư đông như vậy nhưng theo *Nghị định 33/2023/NĐ-CP quy định về cán bộ, công chức cấp xã và người hoạt động không chuyên trách ở cấp xã, ở thôn, tổ dân phố*, xã Vĩnh Lộc A chỉ được giao biên chế 36 người (11 cán bộ, 11 công chức, 14 người hoạt động không chuyên trách); nghĩa là mỗi cán bộ xã phải “gánh” 4.569 người dân; trong khi Bắc Kạn được giao 1.489 biên chế, gấp hơn 41 lần (Thu Hằng, Khánh Hoàng, 2022). Thực trạng trên cho thấy, các quy định của Nhà nước ta về định mức số lượng cán bộ, công chức, người hoạt động không chuyên trách hiện đang có sự cào bằng, chưa thể hiện được tính đặc thù ở từng địa phương, từng cấp. Hệ quả là, cán bộ, công chức ở một số quận, xã, phường tại TPHCM luôn trong tình trạng quá tải công việc, làm quá giờ hành chính vẫn chưa hết việc, tâm lý rất căng thẳng, mệt mỏi; còn người dân, doanh nghiệp phải mòn mỏi chờ đợi, bức xúc vì hồ sơ, giấy tờ luôn bị chậm trễ, quá hạn... Thực trạng trên nếu kéo dài không chỉ ảnh hưởng đến ổn định chính trị, trật tự xã hội mà còn kìm hãm sự phát triển, xói mòn niềm tin của người dân, doanh nghiệp vào các cơ quan công quyền ở TPHCM.

Để khắc phục bất cập đó, Nghị quyết 98 cho phép: “Ủy ban nhân dân huyện thuộc Thành phố có không quá 03 Phó Chủ tịch. Đối với phường, xã, thị trấn có quy mô dân số từ 50.000 người trở lên thì Ủy ban nhân dân phường, xã, thị trấn có không quá 03 Phó Chủ tịch” (Quốc hội, 2023). Nghị quyết không chỉ cho phép TPHCM được tăng số lượng cán bộ cấp huyện ở một số địa bàn có dân số đông; mà còn cho phép TPHCM tự quyết định số lượng, chức danh, chế độ chính sách tại các xã, phường, thị trấn có tính đặc thù. Theo đó, TPHCM “Căn cứ quy mô dân số, hoạt động kinh tế và đặc điểm địa bàn, quyết định cơ cấu, số lượng cán bộ, công chức tại xã, phường, thị trấn; quyết định số lượng, chức danh, chế độ chính sách đối với người hoạt động không chuyên trách tại các xã, phường, thị trấn, bảo đảm tinh gọn tổ chức bộ máy” (Quốc hội, 2023). Có thể nói, cơ chế, chính sách đặc thù trên sẽ giúp TPHCM khắc phục, giải quyết kịp thời những vấn đề bất cập đặt ra trong việc bố trí số lượng cán bộ, công chức, người hoạt động không chuyên trách ở các đơn vị hành chính trên địa bàn hiện nay. Mặt khác, cơ chế, chính sách này được TPHCM áp dụng cũng sẽ là cơ sở quan trọng để khắc phục sự cào bằng của một số cơ chế, chính sách của nhà nước áp dụng vào thực tiễn bộc lộ những bất cập, hạn chế khi chưa xem xét đến các yếu tố đặc thù như: diện tích rộng, đông dân, quá trình đô thị hóa nhanh... Hi vọng rằng, trong thời gian tới, khi Nghị quyết 98 được thực thi trên thực tế, chính quyền các cấp ở TPHCM sẽ được bố trí đủ số lượng người làm việc, giải quyết kịp thời, hiệu quả các nhu cầu của người dân, doanh nghiệp; bản thân mỗi cán bộ, công chức, người hoạt động không chuyên trách cũng sẽ có nhiều thời gian nghỉ ngơi, có điều kiện chăm sóc cho bản thân và gia đình tốt hơn.

Thứ tư, về chế độ chính sách tiền lương, thu nhập tăng thêm, phúc lợi xã hội đối với cán bộ, công chức và người có tài năng đặc biệt.

TPHCM là một trong những thành phố có chi phí đắt đỏ hàng đầu của cả nước. Với áp lực công việc lớn, chính sách tiền lương, tiền công hiện chưa được trả tương xứng với công sức của người lao động; nhất là trong bối cảnh vật giá ngày càng leo thang, nên trong thời gian qua “Mỗi tháng 1.000 cán bộ, công chức, viên chức TP.HCM nghỉ việc” (Thảo Lê, 2022).

Theo đánh giá của Ủy ban nhân dân TP.HCM, một trong ba nguyên nhân chính ảnh hưởng đến cán bộ, công chức, viên chức nghỉ việc đó chính là chế độ tiền lương và chính sách đãi ngộ chưa hợp lý. Thực trạng này nếu không sớm được khắc phục sẽ tạo ra hiệu ứng tiêu cực trong xã hội. Chính vì vậy, để khắc phục sự bất cập nêu trên, Nghị quyết 98 cho phép: “Thành phố thực hiện cơ chế tạo nguồn thực hiện cải cách tiền lương theo quy định” (Quốc hội, 2023). Bên cạnh cơ chế tạo nguồn để cải cách tiền lương, Nghị quyết 98 còn cho phép TPHCM được: “Quyết định bố trí ngân sách để chi thu nhập tăng thêm cho cán bộ, công chức, viên chức, người hoạt động không chuyên trách tại xã, phường, thị trấn, người lao động thuộc khu vực quản lý nhà nước, tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội, đơn vị sự nghiệp công lập, một số hội có tính chất đặc thù và một số cơ quan trung ương trên địa bàn Thành phố, theo hiệu quả công việc ngoài việc thực hiện chi thu nhập tăng thêm theo quy định của pháp luật hiện hành về cơ chế tự chủ tài chính đối với cơ quan hành chính, đơn vị sự nghiệp công lập, bảo đảm không vượt quá 1,8 lần mức lương ngạch, bậc, chức vụ và chi thu nhập tăng thêm không vượt quá 0,8 lần quỹ lương cơ bản của cán bộ, công chức, viên chức, người lao động thuộc phạm vi quản lý” (Quốc hội, 2023). Các cơ chế, chính sách trên là những nội dung được kế thừa từ Nghị quyết 54 trước đây (Quốc hội (2017). Có thể nói, với cơ chế, chính sách tiền lương được áp dụng từ khi có Nghị quyết 54/2017/QH14 đến nay, tổng thu nhập của cán bộ, công chức, viên chức trong hệ thống chính trị tại TPHCM thời gian qua đã được nâng lên; cuộc sống đã được cải thiện rất đáng kể. Cơ chế, chính sách đặc thù đó không những góp phần ngăn chặn “làn sóng” nghỉ việc; mà còn tạo ra sự yên tâm, phấn khởi trong đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức tại TPHCM.

Nghị quyết 31 của Bộ Chính trị đề ra mục tiêu TPHCM đến năm 2030, “là thành phố dịch vụ - công nghiệp hiện đại, đầu tàu về kinh tế số, xã hội số, trung tâm kinh tế, tài chính, thương mại, văn hoá, giáo dục, khoa học - công nghệ của cả nước, hội nhập quốc tế sâu rộng, có vị thế nổi trội trong khu vực Đông Nam Á” (Bộ Chính trị, 2022). Tầm nhìn đến năm 2045 là “phát triển ngang tầm các đô thị lớn trên thế giới, trở thành trung tâm kinh tế, tài chính, dịch vụ của châu Á; là điểm đến hấp dẫn toàn cầu; kinh tế, văn hoá phát triển đặc sắc, người dân có chất lượng cuộc sống cao; là hạt nhân của vùng Thành phố Hồ Chí Minh và vùng Đông Nam Bộ, cực tăng trưởng của cả nước; nơi thu hút các định chế tài chính và tập đoàn kinh tế quốc tế” (Bộ Chính trị, 2022). Với mục tiêu và tầm nhìn như vậy đòi hỏi TPHCM phải khai thác, phát huy mọi nguồn lực, trong đó nguồn lực con người, nhất là nguồn nhân lực chất lượng cao, gồm các chuyên gia, nhà khoa học, người có tài năng đặc biệt được xem là một trong những khâu đột phá mang tính chiến lược để hiện thực hóa.

Con người, cụ thể là nguồn nhân lực chất lượng cao có vai trò, tầm quan trọng đặc biệt đối với sự phát triển của mỗi quốc gia, địa phương. Với tầm quan trọng đặc biệt như vậy nhưng trong những năm gần đây (từ năm 2014 đến 2019), TPHCM chỉ thu hút được 19 chuyên gia về làm việc, nhưng đến năm 2019 thì có 14 người đã bỏ đi, còn lại 5 người và không tuyển được thêm người mới (Thu Hằng, Phạm Hải, 2023). Hay, từ năm 2018 đến nay, TPHCM không tuyển được sinh viên tốt nghiệp xuất sắc, cán bộ khoa học trẻ theo nghị định số 140/2017 của Chính phủ (Cẩm Nương, 2023). Một trong những nguyên nhân khiến cho thời gian qua TPHCM không tuyển được, không giữ chân được những người tài ở lại làm việc cho Thành phố là do chính sách tiền lương, chế độ phúc lợi chưa tương xứng với chất xám, công sức, trí tuệ của họ, chưa đủ để họ và gia đình họ đảm bảo cuộc sống. Vậy nên, để thu hút, giữ chân được những người tài, TPHCM cần phải có các cơ chế, chính sách đãi ngộ, phúc lợi đặc thù, vượt trội. Chính vì lẽ đó, Nghị quyết 98 cho phép TPHCM được: “Quyết định mức thu nhập cho các chuyên gia, nhà khoa học, người có tài năng

đặc biệt của Thành phố; quyết định về nguyên tắc, tiêu chuẩn, điều kiện, quy trình, mức thu nhập và các chính sách khác để tuyển dụng công chức, viên chức từ nguồn sinh viên tốt nghiệp xuất sắc, người có trình độ cao phù hợp với nhu cầu tuyển dụng của Thành phố”. Với cơ chế, chính sách đã ngộ vượt trội, hấp dẫn như vậy; hi vọng trong thời gian tới TPHCM sẽ thu hút được nhiều người tài không chỉ ở các địa phương ở trong nước mà cả những người tài của Việt Nam đang học tập, làm việc, sinh sống ở nước ngoài về lao động, cống hiến cho sự nghiệp phát triển của TPHCM cũng như của đất nước ta.

3. Một số giải pháp nhằm thực hiện có hiệu quả vấn đề con người trong Nghị quyết 98

Thứ nhất, cần nhận thức đầy đủ, sâu sắc các nội dung về vấn đề con người nhằm tạo sự đồng thuận, thống nhất trong thực hiện Nghị quyết 98.

Nhận thức chỉ phối đến hành động của mỗi người. Do đó, kết quả thực hiện vấn đề con người trong Nghị quyết 98 trước hết phụ thuộc rất lớn vào nhận thức của Đảng bộ, chính quyền các cấp và mỗi cán bộ, đảng viên, người dân tại TPHCM. Nếu Đảng bộ, chính quyền và mỗi cán bộ, đảng viên, người dân nhận thức đầy đủ, sâu sắc về vấn đề con người trong Nghị quyết 98 thì không chỉ tạo ra sự đồng thuận, thống nhất khi tiếp cận các nội dung; mà còn mau chóng bắt tay ngay vào tổ chức, triển khai thực hiện Nghị quyết. Bởi, đây là Nghị quyết “thí điểm” chỉ trong thời gian là 5 năm; nếu chần chừ, chậm chạp, không có sự đồng thuận, thống nhất trong nhận thức sẽ dẫn đến thiếu sự đồng bộ, nhịp nhàng trong tổ chức thực hiện; vì thế mà không những không giải quyết được kịp thời, triệt để những vấn đề con người đặt ra; mà còn lỡ mất cơ hội để thúc đẩy TPHCM phát triển nhanh, toàn diện và bền vững.

Chính vì vậy, các cơ quan, đơn vị cần tổ chức triển khai học tập, nghiên cứu quán triệt Nghị quyết 98 một cách bài bản, nghiêm túc; để mỗi cán bộ, đảng viên, người dân nhận thức đầy đủ, có hệ thống về các nội dung của Nghị quyết 98; nhất là các vấn đề liên quan đến con người. Trong quá trình tổ chức tuyên truyền Nghị quyết, bên cạnh tính toàn diện, cần đẩy mạnh tuyên truyền đối với các chủ thể, đối tượng chịu ảnh hưởng lớn, trực tiếp của Nghị quyết 98 như: các hộ nghèo, những người lao động phổ thông, cán bộ, công chức cấp xã, phường, thị trấn... Bên cạnh đó, cần phải đa dạng hóa các cách thức, phương pháp tuyên truyền để các chủ thể nắm chắc, hiểu rõ các nội dung của Nghị quyết một cách dễ dàng, hiệu quả; qua đó làm cho Nghị quyết 98 được lan tỏa sâu rộng trong đời sống xã hội.

Thứ hai, cần tích cực, sáng tạo, phối hợp với các bộ, ngành có liên quan để sớm hiện thực hóa vấn đề con người trong Nghị quyết 98.

Đây là Nghị quyết “thí điểm”, bên cạnh việc giới hạn về mặt thời gian còn là việc làm chưa có trong tiền lệ. Rút kinh nghiệm từ việc triển khai thực hiện Nghị quyết 54/2017/QH14 trước đây, đòi hỏi Đảng bộ, chính quyền và cán bộ các cấp ở TPHCM phải tích cực sớm triển khai Nghị quyết 98 vào thực tế. Trước hết, cần tích cực xây dựng và ban hành các văn bản hướng dẫn chi tiết để các cơ quan, cá nhân với chức năng, nhiệm vụ của mình có cơ sở pháp lý triển khai thực hiện; nhất là các vấn đề liên quan đến việc xác định các đối tượng được hỗ trợ giảm nghèo, đối tượng giải quyết việc làm, chức năng, nhiệm vụ của Sở An toàn thực phẩm... Cùng với đó, cần xây dựng các tổ tư vấn, các ban chỉ đạo; nhằm tư vấn, chỉ đạo, giám sát việc thực hiện Nghị quyết 98 một cách chuyên nghiệp, khoa học, hiệu quả.

Mặc dù trước đây TPHCM đã có một số kinh nghiệm khi thực hiện Nghị quyết 54/2017/QH14; song Nghị quyết 98 lần này có phạm vi, nội dung khá rộng, với nhiều lĩnh vực và nhiều cơ chế, chính sách mới. Do đó, trong quá trình triển khai thực hiện, các tổ chức, cá nhân có liên quan cần chủ động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm để có các cách thức

làm hay, đạt kết quả tốt. Đặc biệt, cần có sự phối hợp chặt chẽ với các cơ quan Bộ, ngành trung ương để được hướng dẫn, tháo gỡ kịp thời những vướng mắc khi phát sinh những vấn đề mới, chưa có tiền lệ, chưa có văn bản pháp luật hướng dẫn; nhất là các vấn đề như: cơ cấu tổ chức của Sở An toàn thực phẩm, số lượng biên chế cán bộ, công chức... Ngoài ra, trong quá trình tổ chức thực hiện các nội dung của Nghị quyết 98, không nên dàn trải; mà TPHCM cần tập trung giải quyết các vấn đề liên quan đến con người có tính cấp thiết trước như: số lượng biên chế cán bộ, công chức ở các địa bàn đông dân cư, những hộ nghèo, những người mất sinh kế... nhằm giữ vững ổn định chính trị, trật tự xã hội.

Ba là, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát nhằm phát huy có hiệu quả vấn đề con người trong Nghị quyết 98.

Đây là Nghị quyết thể hiện sự phân cấp, phân quyền cho chính quyền địa phương rất lớn; lại chưa có trong tiền lệ. Do đó, trong quá trình tổ chức, triển khai thực hiện Nghị quyết 98; TPHCM cần tăng cường công tác kiểm tra, giám sát. Việc làm này không chỉ giúp các cơ quan, tổ chức TPHCM nắm được kế hoạch, tiến độ của quá trình thực hiện; mà còn thúc đẩy, điều chỉnh, tháo gỡ kịp thời những khó khăn, vướng mắc nếu gặp phải. Mặt khác, việc tăng cường công tác kiểm tra, giám sát còn nhằm ngăn chặn kịp thời sự lạm quyền, lộng quyền hay lợi ích nhóm; làm méo mó, sai lệch bản chất nhân văn, tốt đẹp của Nghị quyết 98, nhất là các vấn đề liên quan đến con người như: mức hỗ trợ người nghèo, đối tượng giải quyết việc làm, thu nhập tăng thêm... Để thực hiện việc kiểm tra, giám sát một cách khách quan, toàn diện, có hiệu quả; bên cạnh các cơ quan, tổ chức, cá nhân trong hệ thống chính trị; rất cần phát huy vai trò của Nhân dân, của các cơ quan truyền thông, báo chí tham gia kiểm tra, giám sát việc thực hiện Nghị quyết này.

Trước hết, TPHCM cần cung cấp số điện thoại, địa chỉ của tổ chức, cá nhân có nhiệm vụ tiếp nhận thông tin. Sau đó, trong quá trình thực hiện Nghị quyết 98, nếu Đảng bộ, chính quyền TPHCM nhận được sự phản ánh của người dân, của các cơ quan truyền thông báo chí... nếu các thông tin phản ánh chưa đúng, chưa đầy đủ thì các cơ quan, cá nhân có trách nhiệm cần giải thích cụ thể, chi tiết để người dân, doanh nghiệp hiểu hơn, đồng thuận cao hơn; nếu các thông tin phản ánh đúng thì chính quyền, tổ chức, cá nhân nên cầu thị tiếp thu và có sự điều chỉnh kịp thời, phù hợp. Bên cạnh đó, TPHCM cần có các chính sách tuyên dương, khen thưởng nhằm ghi nhận những cá nhân, tổ chức có những cách làm hay, sáng tạo, hiệu quả tốt về vấn đề con người trong Nghị quyết; đồng thời TPHCM cần có biện pháp xử lý nghiêm minh những cá nhân, tổ chức vi phạm trong quá trình thực hiện Nghị quyết.

Bốn là, cần có kế hoạch sơ kết định kỳ và tổng kết việc thực hiện vấn đề con người trong Nghị quyết 98.

Giải quyết các vấn đề liên quan đến con người là những việc làm rất khó khăn, phức tạp; hơn nữa đây là một Nghị quyết có tính chất “thí điểm”. Do đó, để thực thi Nghị quyết này một cách có hiệu quả tất yếu cần phải thực hiện sơ kết định kỳ hàng tháng hoặc hàng quý, hàng năm; để từ đó phát huy những kết quả đã đạt được và khắc phục kịp thời những hạn chế; nhất là các chính sách hỗ trợ giảm nghèo, giải quyết việc làm... Việc sơ kết, tổng kết quá trình thực hiện Nghị quyết 98 không chỉ là đánh giá những kết quả, hạn chế; mà còn rút ra các bài học kinh nghiệm để Nghị quyết này không chỉ dừng lại ở mức “thí điểm”; mà sẽ được áp dụng lâu dài ở TPHCM sau thời gian “thí điểm”. Việc sơ kết, tổng kết đó còn là tiền đề, bài học kinh nghiệm để thực hiện các Nghị quyết sau hiệu quả hơn.

4. Kết luận

Với hơn 13.000 từ, Nghị quyết 98 đã đề cập những vấn đề có tính cấp thiết đang đặt ra đối với sự phát triển của TPHCM, đặc biệt là các vấn đề về con người. Chúng ta tin tưởng,

hi vọng rằng, Đảng bộ, chính quyền các cấp, các ngành của TPHCM sẽ tận dụng, phát huy có hiệu quả các cơ chế, chính sách đặc thù, vượt trội này để khai thác có hiệu quả các nguồn lực, tạo ra bộ phận, xung lực thúc đẩy TPHCM phát triển nhanh hơn, bền vững hơn trong thời gian tới; nhất là sự quan tâm, chăm sóc, phát huy tiềm năng, trí tuệ, sức sáng tạo của con người. Nguồn lực con người, sự thụ hưởng của con người không chỉ là mục tiêu, động lực, nhân tố quyết định đến sự thành bại của Nghị quyết này; mà còn thể hiện bản chất nhân văn tốt đẹp của chế độ xã hội chủ nghĩa ở nước ta, một chế độ luôn lấy con người làm trung tâm, con người là trên hết và trước hết; mọi chủ trương chính sách đều mong muốn mang lại ấm no, hạnh phúc cho con người.

Tài liệu tham khảo

Bộ Chính trị. (2022). *Nghị quyết số 31-NQ/TW ngày 30/12/2022 về phương hướng, nhiệm vụ phát triển Thành phố Hồ Chí Minh đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045*.

Bảo Ngọc. (2023). Số người có việc làm cả nước tăng nhưng TP.HCM, Vũng Tàu lại giảm. *Báo Tuổi trẻ*. <https://tuoitre.vn/so-nguoi-co-viec-lam-ca-nuoc-tang-nhung-tp-hcm-vung-tau-lai-giam-20230406115533968.htm>.

Cầm Nương. (2023). Suốt 5 năm TP.HCM không tuyển được sinh viên xuất sắc nào về làm việc trong các cơ quan nhà nước. *Báo Tuổi trẻ*. <https://tuoitre.vn/suot-5-nam-tp-hcm-khong-tuyen-duoc-sinh-vien-xuat-sac-nao-ve-lam-viec-trong-cac-co-quan-nha-nuoc-20230204122958846.htm>

Chinh Hoàng - Hồng Phương. (2022). Xe ôm truyền thống vật vã từng cuộc “kiếm cơm” những ngày cận Tết. *Báo Dân Việt*. <https://danviet.vn/xe-om-truyen-thong-va-tung-cuoc-kiem-com-nhung-ngay-can-tet-20220119174151897.htm>

Duy Tính. (2023). Tổng dân số TP.HCM hiện nay bao nhiêu? *Báo Thanh niên*. <https://thanhnien.vn/tong-dan-so-tphcm-hien-nay-bao-nhieu-185230606101044439.htm>

Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Đình Đăng. (2023). Chợ ế ẩm, khách mua hàng đi đâu?. *Báo Thanh niên*. <https://thanhnien.vn/cho-e-am-khach-mua-hang-di-dau-185230704141330761.htm>

Hồ An. (2022). TPHCM: Đến cuối năm 2022, tỉ lệ hộ nghèo còn 1,14%. *Cổng thông tin Điện tử Chính phủ*. <https://tphcm.chinhphu.vn/tphcm-den-cuoi-nam-2022-ti-le-ho-ngheo-con-114-10122111418203675.htm>

Nguyễn Phú Trọng. (2022). *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Quốc hội. (2017). *Nghị quyết số 54/2017/QH14 của Quốc hội: Về thí điểm cơ chế, chính sách đặc thù phát triển Thành phố Hồ Chí Minh*.

Quốc hội. (2023). *Nghị quyết số 98/2023/QH15 về thí điểm một số cơ chế, chính sách đặc thù phát triển Thành phố Hồ Chí Minh*.

Thảo Lê. (2022). Mỗi tháng 1.000 cán bộ, công chức, viên chức TP.HCM nghỉ việc. *Báo Tuổi trẻ*. <https://tuoitre.vn/moi-thang-1-000-can-bo-cong-chuc-vien-chuc-tp-hcm-nghi-viec-20220812223113339.htm>

Thu Hằng, Khánh Hoàng. (2022). Xã phường TP HCM quá tải vì dân số bằng nửa tỉnh. *Báo Vnexpress*. <https://vnexpress.net/xa-phuong-tp-hcm-qua-tai-vi-dan-so-bang-nua-tinh-4475336.html>

Thu Hằng, Phạm Hải. (2023). Vì sao 4 năm TP.HCM chỉ thu hút được 5 nhân tài?. *Báo Vietnamnet*. <https://vietnamnet.vn/vi-sao-4-nam-tp-hcm-chi-thu-hut-duoc-5-nhan-tai-2124859.html>